

פרוטוקול מס' 444

מישיבת ועדת העבודה
מיום ה', ט"ו בשבט תשל"ז - 3.2.1977, שעה 9.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר
י. ז. אמיר
א. אבטבי
פ. גרופר
ל. דיציאן
מ. דרובלס
י. דרניצקי (יודין)
ה. זיידל
מ. כהן
ד. לוי

מוזמנים:

י. משל - מזכ"ל ההסתדרות
צ. נתנזון - הועד הפועל של ההסתדרות
א. דנינו - הסתדרות פועלי המתכת הועד הפועל
י. גלעדי - הסתדרות פועלי המתכת הועד הפועל
י. דוד - הסתדרות פועלי המזון הועד הפועל
ש. אליהו - הסתדרות פועלי המזון הועד הפועל
י. בר-אבא - מזכיר ארצי " " "
ס. שמואל - הועד הפועל של ההסתדרות
י. בן-הרוש - נציג אמקור
י. ברק - משרד העבודה
י. כפלאוי - משרד העבודה
ד. כהנא - משרד העבודה
י. אליאסוף - יועץ משפטי לוועדה

מזכיר הוועדה: י. נוריאל

רשמה: א. עצמון

סדר היום: חוק בוררות חובה בשירותים החיוניים, תשל"ה-1975

-1020-

(נתקבל ביום 13.2.77)

היו"ר ש. ארבל:

אני פותחת את הישיבה.

חוק בוררות חובה בשירותים חיוניים, תשל"ה-1975

אני מקדמת בברכה את האורחים שלנו, משלחת ההסתדרות בראשותו של מזכ"ל ההסתדרות מר י. משל. זו הפעם הראשונה, בקדנציה זו שהחבר משל מופיע בוועדת העבודה. אני זכיתי גם בכנסת השביעית להופעתך אצלנו.

ב-29.12 הועלו הצעות חוק פרטיות בענין חוק בוררות חובה בשירותים החיוניים. הצעות חוק אלו הועלו ע"י חברי הכנסת: א. אבטבי, חוק בוררות חובה בשירותים החיוניים; חה"כ מ. נסים, חה"כ ה. זיידל וחה"כ י. שערי - חוק ליישוב סכסוכי עבודה בשעת חירום. חה"כ לשעבר ע. נוף - חוק בוררות חובה בשירותים חיוניים. אנחנו פטורים מלדון בהצעה של חה"כ לשעבר ע. נוסף כי הוא חדל להיות חבר-כנסת וההצעות שלו אינן קיימות.

מצאנו לנכון, בגלל חשיבותו של הנושא, למרות שזה ערב נעילה של הכנסת, בכל זאת לקיים דיון בנושא. כי ההתענינות סביב הנושא היא גדולה מאד. הזמנו לכאן את נציגי ההסתדרות כדי לשמוע מהם הצעות אלטרנטיביות שיש בהם כדי לתרום תרומה נכבדה ליישוב סכסוכי עבודה ולהרגעת הרוחות בשירותי הציבורי במיוחד לגבי עובדי המדינה. לגבי עובדי היצור הבעיה הזאת כמעט ואיננה קיימת.

אני אבקש מהמציעים שהגיעו לוועדה

להציג את הנושא בקצרה.

ה. זיידל:
אני מצטרף לברכה לידידנו משל. אני רוצה לציין שזה דבר חשוב מאד שמזכ"ל ההסתדרות מופיע בפנינו בפעם הראשונה ואני חושב שזו תהיה גם הפעם האחרונה לפני התפזרותה של הכנסת. בשבילי משל תמיד ידיד ונשאר ידיד ואני מקווה שבקדנציה הבאה הוא יהיה בכנסת.

מה שמאחד את כל בעלי ההצעות של בוררות חובה היא הדאגה העיקרית לגבי שביתות בלתי מאושרות בשירותים החיוניים. לא מדובר פה בשביחה מאושרת ע"י ההסתדרות אלא מדובר בזה שקמים ביום בהיר ושומעים שאין מטוסים - זה קורה אפילו בימים האחרונים. לא ההסתדרות ידעה על כך, לא האיגוד המקצועי המתאים ידע על כך ולא כל ועדי העובדים אלא 2-3 אנשים החליטו על כך.

אנחנו מודאגים מזה שאפשר לסגור לנו את המים והחשמל והפתרון הוא הוצאת צווי ריתוק. אנחנו חושבים שצווי ריתוק אינם מהווים פתרון נאות במשטר דמוקרטי. מה גם שצווי ריתוק הם לתקופה מסוימת של חודש ימים. בו בזמן שבוררות, במידה ושופט יהיה בורר, יש סיכוי שהוא יהיה אובייקטיבי. ידוע לנו שיש התנגדות עקרונית של ההסתדרות לחוק בוררות חובה אבל זה נסיון שעוד לא התנסינו בו. אנחנו מבקשים לנסות את חוק בוררות חובה בשירותים החיוניים לתקופה מוגבלת. ועדת העבודה ביחד עם ההסתדרות יקבעו איזה הם שירותים חיוניים ואפשר לעשות נסיון לכמה חודשים. אני חושב שזה הצד השווה של רוב מגישי ההצעות. אנחנו מבקשים שההסתדרות תתן יד לנסיון הזה. אמנם הוא נכשל בכמה מדינות אבל יש מדינות שבהם הוא הצליח.

ל. דיציאן:

אני שמח שיש אפשרות ללבן בעיה שהתעוררה
בציבוריות הישראלית. זה זמן רב שכל

אחד מדבר באמצעי התקשורת, אלא שהפעם ננסה ללבן את הבעיה באוירה שקטה
ובתרבות של ויכוח. יכולים להיות חילוקי דיעות קוטביות בין שני הצדדים
אבל צריך לנסות שאחד יבין את השני וישמע את השני ובמידת האפשר לשכנע
את השני.

יש לי זכות לייצג את חה"כ נסים. הוא
הגיש את ההצעה של הליכוד באותה הישיבה של הכנסת. אני רוצה לציין שכל
אלה שטוענים שהליכוד ידבר בשתי שפות שפה אחת בועד הפועל ובשפה אחרת
בכנסת, טועה ומטעה. אני חושב שסיעת הליכוד, לפחות בקדנציה הנוכחית,
הן בכנסת והן בועד הפועל של ההסתדרות גרסה והציעה לא פעם לעשות נסיון
ואני מדגיש נסיון. למה אני מדגיש נסיון? - החברים של הועדה המרכזת
של ההסתדרות שהופיעו בפנינו הדגישו שהנסיון של בוררות חובה באותן
המדינות שהוא הוחק לא הצליח. אני מודה, אינני מכיר את הניסוחים
המדויקים של החוקים האלה. מה שאנחנו מציעים, ולא חשוב עכשיו הניסוח
המדויק, שכנסת ישראל תחוק חוק לתקופה מוגבלת של שנה אחת ובו תציין
הכנסת שלא השר ולא צו מחדש של אישור ועדה אלא באופן ברור ומוחלט יצוין
בחוק מהו שירות חיוני. אנחנו נקבע שבתקופה זו בשירותים החיוניים שהכנסת
החליטה עליהם, על דעת הרוב, שהם חיוניים, במצב הקיים שאנחנו חיים בו
לא יהיו שביתות ולא השבתות. שיעבירו כן סכסוך, הן בתקופת הסכם עבודה
והן אחרי גמר הסכם העבודה, להכרעת בית משפט מוסמך. לאחר שבית המשפט
יקבע שאכן קיים סכסוך יעביר את הסכסוך להכרעת ועדת בוררים. וועדת
הבוררים תחליט תוך 45 ימים.

אני שמעתי לא פעם את הנימוק מה אם
העובדים לא יצייתו לצויים האלה, האם נשלח אותם למאסר? - אין דבר רחוק
ממני ואין דבר רחוק מסיעת הליכוד לשלוח עובדים למאסר על אי ציות צו
בתי המשפט. מהנסיון של השבועות האחרונים והשנים האחרונות אין בכלל
מקרה שעובדי ישראל הפרו צו של בית משפט. כל הציבור הישראלי חייב להיות
גאה על כך.

אם בפני המדינה עומדת בעיה שהציבור
ישאר בלי מים או שחס וחלילה מספר מצומצם ביותר של מהנדסים יסגרו את
החשמל ואין אמצעי אחר אז אין ברירה אלא להוציא צו ריתוק. במדינות
אחרות שלחו צבא למקומות כאלה. עם כל ההבנה שאסור לפגוע בזכויות העובדים
לשביתה. זו זכות מקודשת בכל מאבק מקצועי אבל אנו חייבים למצוא דרך
ננסה ונראה, מה יכול לקרות תוך שנה. אם אנחנו בהסכמה ובהבנה משותפת
נגדיר את השירותים החיוניים ונחליט על נסיון של שנה אחת זה יהיה יותר
יעיל ולטובת ציבור העובדים מאשר צווי ריתוק והסחבת במו"מ. ניתן לפתור
את הבעיה בצורה מכובדת קבועה בחוק בגושפנקא משפטית. ההרגל והנסיון
שנרכוש או שיביאו אותנו לידי כך שכולם יגידו זה לא האמצעי או שנגיע
לידי הסכמה שיש ציבור שהוא מוכן לקבל את זה - ושה זה לטובת הציבור.

א. אבטבי:

אני מברך את הנוכחים פה. הצעת החוק

שמזנחת פה מדברת בעד עצמה. אני שייך

לפועלים ואני עדיין פועל. לכן גם נקודת הראות וההשקפה שלי שאני רואה
בזה דבר חשוב. ריבוי סכסוכי העבודה בשנים האחרונות הגיעו לידי מצב
שמישהו צריך לתת את הדעת. אם מישהו חושב שהפתרון הוא בצווי ריתוק, הוא
טועה. חמור שבעתיים אם מפרים אותם.

א. אבטבי:

עובדה היא שההסתדרות הגיעה למסקנה שצריך למצוא דרך והגיעה למסקנה שיש צורך בבוררות מוסכמת. לפי דעתי יש בזה יתרון ויש בזה חסרון. החסרון הוא שאין לבוררות מוסכמת שיניים ואין יכולת ביצוע. ברגע שיש חוק אנו יוצאים מתוך הנחה שאזרחי ישראל יכבדו את החוק.

לפני שנה וחצי לא היתה כניסה ויציאה למדינת ישראל. נמלי התעופה היו מושבתים ונמלי הים היו מושבתים. לאחר שהכל מושבת אי אפשר להיות אדיש למצב הזה. אסור שנמלי התעופה והים יהיו מושבתים. אם אני אומר מאסר באיזה שהוא מקום, זה לא מוכרח להיות שנה. אני מוכן להתפשר ובלבד שלא יושבתו נמלי התעופה. חשיב למדינת ישראל שלא יהיה מקרה שמישהו יתפוס אותה בגרון. לדעתי, שר המשפטים יבדוק איזה הם שירותים חיוניים שיש להגדיר אותם בחוק. ניתן תחושה לעובד שיש מישהו שחושב על כך. אנשים בכל זאת עובדים בספר לא משום שטוב להם אלא משום שאתה נותן להם תחושה שהם ממלאים חפקיד חיוני וחשוב ממדרגה ראשונה.

י. משל:

אני מחשיב מאד שהתפניתם לדון בנושא הזה. את צודקת שאני עפ"י רוב לא מגיע. יש לנו סדר בהסתדרות. יש משלחת נוספת ששם יופיע מר נתנזון ומר נחמני. יש לנו ועדה מיוחדת שפועלת בענין חוקי עבודה. למה אני רואה צורך להופיע במשלחת הזאת? - אני כבר לא מדבר על חה"כ אבטבי שע"י בוררות חובה הוא שולל מאדם את זכותו לשביתה. הוא באמת יראה את הגאווה של העובדים? - תן לעובדים לשקול מה זה גאווה. עד היום הזה לא הופיעה אף משלחת אחת שדרשה תן לנו בוררות חובה. אני אמסור את זה לוועדי העובדים ונראה אם הם ירצו את הכבוד הזה. תן להם להחליט במה הם רואים את הכבוד הזה? - אם זו חובה זה כבר לא מרצון.

אינני מאמין ביחסי עבודה שאינם מסתדרים בין עובד ומעביד. יותר טוב הצעה ברורה מאשר הצעה אנונימית ששר המשפטים יקבע את השירותים החיוניים. ואם מישהו לא ימלא אחר ההוראות אתה נותן לו את הגאווה של שנה בבית-סוהר. הדבר מפתיע מאד. למסור נושא סתמי לשר המשפטים במדינה שהכל חופשי שאי אפשר לבקש הקפאת מחירים לחמשה חודשים. לתת בצורה אנונימית לשר המשפטים לקבוע מה הם שירותים חיוניים?

אינני מאמין שאפשר לקיים יחסי עבודה בלי הידברות אחד עם השני. אני לוקח ארץ חופשית כמו ארה"ב ששם שר העבודה הוא אחד המומחים הגדולים בעולם בנושא העבודה, שהיה המורה של קיסנינג'ר, הוא הוציא ספר שאין לקיים יחסי עבודה אלא הידברות אחד עם השני. כל גורם חיצוני מרחיק את המגע. אני הייתי מציע, כמחווה בשבילכם, לבקר עם 2-3 חברי הוועדה באשדוד שיצא לה שם של סכסוכי עבודה. כל הסכמי העבודה נחתמו עם מו"מ חופשי וללא כל סכסוך עבודה אחד. אין ספק שנוצרו יחסי עבודה. אותו הדבר בבחי-הזיקוק. אני שלחתי סוציולוג לבדוק מהן הסיבות שהולידו יחסי עבודה משופרים במדינת ישראל. רואים רק איפוא שרע אבל לנתח מהן הסיבות שהולידו ליחדי עבודה משופרים - זה לא. לוא הייתם רואים את הנחת שהיה לי שמנהל מפעל יחד עם העובדים יצרו יצירה מיוחדת. אינני מקבל את זה שאפשר לדבר בהכללות.

מה ההבדל בין בוררות מוסכמת לבוררות חובה? - בוררות מוסכמת זה לחקופת ההסכם. בשבדיה זה אקט ממלכתי גדול חתימת הסכמי עבודה עם העובדים.

י. משל:

אנחנו מחנכים את הצדדים להכיר בעובדה שהצדדים הגיעו להסכם. יש רוגז וכעס של כל אלה שיוצרים ואינם שובתים. אפילו לא באים לביטוי בכלי התקשורת שיש אנשים שעובדים, מייצרים וגם מייצעים. לוא היינו מעמידים בצל את אלה שאינם בסדר ואת אלה שבסדר אולי היינו רואים את הדבר אחרת.

לגבי ההצעה של חה"כ ניסים - פה דבר על מים. היה ועד ארצי של מקורות מלפני קום המדינה ועד היום לא עשו סכסוך עבודה אחד. מדוע יש להטיל בוררות חובה על קבוצת עובדים שיש שם יחסי עבודה מתוקנים? - אמנם מים זה דבר חשוב אבל גם לעובדים יש ערך. הם לא הטרידו את המדינה הזאת. בחברת החשמל לא שבתו כי יש חוק בנושא החשמל. כתוב בהצעה של חה"כ ניסים כך: שירות חיוני הוא כל מפעל העוסק, במישרין ובעקיפין, בייצור ובאספקה של מוצרים למערכת הבטחון. 70% של מפעלי המתכת עובדים למערכת הבטחון. יש להם הסכמי עבודה ויש להם 10 תעריפים. יש להם כללים איך לפתור חילוקי דיעות. האם דברתם איתם, שאלתם אותם? - איך אפשר בחברה מודרנית לא לשאול את פועלי המתכת האם צריך את החוק הזה? אין כמעט מפעל שלא מייצר למערכת הבטחון, הן בשטח המתכת והן בשטח המזון. אינכם יודעים איזה מכה חברתית הונחתה על האנשים האלה?

ברור שאם אדם מגיש חוק הוא רוצה שזה יתקבל. חה"כ אבטבי אומר שהוא מוכן להיסוג מהמאסר, אני בכוונה לא פרסמתי את זה, אני רציני שתוריד את זה בעצמך. למשל כתוב: אפיית לחם ואספקתו. זה כולל תחנות קמח, הובלה, מים, גז, חשמל ועוד. הגדיל לעשות חה"כ ע. נוף שכתב מוצרי מזון בסיסיים. איך תגדירו מה זה מוצר מזון בסיסי? זה מקיף את כל ציבור הפועלים. אם הדבר היה מתקבל, בבת אחת הרסנו את הקמח יחסי העבודה. אני שואל באיזה קבוצת אוכלוסיה במדינת ישראל ועדת הכנסת מעבדת הצעת חוק מבלי לשוחח איתם קודם? - אסור לפגוע באחוז של ההצמדה כי זה יפגע באמינות, אסור לפגוע בנושא של שירותים אבל לגבי עובדים פועלים, מבלי לדבר איתם עושים את זה. אני מזועזע מהאקט הזה. באתי לכאן כדי להזדהות עם הציבור הזה שנפגע קשות ללא צורך.

חוק בוררות חובה קיים באופן מלא באוסטרליה ובניו-זילנד. ניו-זילנד שהיתה הכי מסודרת אחרי שנתיים של בוררות חובה הפך להיות שם תוהו ובוהו. המדינה הגיעה לעברי פי-פחת מבחינת מספר השביתות בשנים 73-1970. מעמידים את אוסטרליה מבחינת מספר השביתות ברשימת 10 המדינות הראשונות כאשר אחריה איטליה וישראל. בצרפת לא קיים חוק בוררות חובה וגם בקנדה לא.

יש בעיה גדולה של ציבור עובדי המדינה. אסור לכלול את זה בנושא של העיריות. אני לא מסתיר את זה, כשם שאנחנו נמצאים במקום הטוב ביותר בעולם בנושא של יחסי עבודה אנחנו נמצאים במקום קשה מאד בשירות המדינה. לא ההסתדרות יכולה להתעלם מזה ולא עובדי המדינה ולא ועדת העבודה יכולה להתעלם מזה. לוא הייתם ממקדים את זה לשירות המדינה היינו יכולים להיעזר בוועדת העבודה. קרה משגה ארגוני קונצפציונלי, לקחנו 60,000 עובדים שישנם בשדה התעופה, משרד הפנים ומשרד החינוך, דאר נכנס דאר יוצא, קבוצות עובדים שהמסגרת המקצועית והאינטרסים שלהם אינם קשורים אחד לשני. מינינו עליהם את נציג שירות המדינה. כאשר היו אצלנו עובדי שדה התעופה אף אחד לא חשב שהם לא צודקים. השר אמר שהם צודקים, המנהל אמר שהם צודקים אבל אי אפשר לתת להם את דרישותיהם היות ועובדי משרד הפנים שיש להם בעיה של הוצאת דרכונים בקיץ ירצו את אותו הדבר. איזה קשר יש לטלפונים ונושא של עובדי בתי-חולים?

י. משל:

כדי לא להאשים את מזכיר עובדי המדינה
אני מתחיל ממני, כאשר בקר היה יושב-
ראש הוועדה. ראינו שהדבר הזה לא הולך. איך לעשות גוף פדרטיבי חטיבת
מהנדסים, חטיבת מפקחים וכו'. הולכים לשנות את החוקה בנושא הזה. יש
וועדה שבודקת את מבנה השכר של עובדי המדינה. לאחר מכן איך לפתור חילוקי
דיעות. ואיך לפתור את הבעיות מהיום למחר. צווי ריתוק הוא פתרון רע
כי כל פתרון אדמיניסטרטיבי הוא לא טוב. מה נוצר? - העובדים מתמרמרים
זה מגיע לוועדת השרים לעניני שכר. לממשלת ישראל יש הסמכות לכוון את
המדיניות המוניטרית, להוציא חוקים ולהכריז על צווים, אבל היא גם מעסיק.
אני שולל שלמעסיק כזה תהיה לו הסמכות לקבוע בחילוקי דיעות בינו לבין
מעסיק ממלכתי בענין שכר. בנושא של הסכמת זה לא חמיד בא מצד הממשלה. יש
ענין שעובדים מחכים לראות מה השני יגמור קודם. באותו יום שנגמר הסכם
צריך להיות הסכם חדש. אני דברתי עם החברים שיש צורך במוסד אחד שימטוק
בחילוקי דיעות כדי שיוכל לראות את התמונה הכללית. שאלו אנתי מה אם
העובדים לא יסכימו ללכת למוסד? - אם הם לא יסכימו ללכת אין התסדרות
יכולה לקבל את האחריות על זה. אנחנו איננו אחראים בדברים שהממשלה חנקוט
באמצעים שלה. כשם שאני לא מקבל שיש לה סמכות לקבוע באופן חד צדדי בעניני
שכר כך אינני מקבל שיש זכות לקבוצת עובדים לקבוע לעצמה כללים. בשבדיה
יש גם כן צו לחזור לעבודה אבל לא צו אדמיניסטרטיבי אלא יש ועדה קבועה
שם.

היה מה המזכיר של האיגודים המקצועיים
בשבדיה. שם האחיות הכריזו שביחה אז השר אמר זה שירות חיוני. לאחר מכן
הוועדה הזאת מהכנסת, שומעת את הצדדים ובסמכות הכנסת קובעת את הצו.

אני אומר צווי ריתוק אדמיניסטרטיביים
הם דבר שמבחינת אופייט הוא דבר פוגע מאד. בוררות חובה זה צו קבוע.
אתה מרחק אדם שלא מרצונו.

אם יש שירות חיוני אד-הוק והשר חושב
זה חיוני הוא לא יכול להוציא צו אלא הוא פונה לוועדה ששומעת את הצדדים
ונוחנת הוראה לחזור לעבודה. גם בגרמניה הולכים בדרך הזאת. בקנדה יש
שיטה מענינת - העובדים יכולים להחליט, בשירות הממלכתי, או שרוצים
בורר או שרוצים שביחה. אבל אני טוען שבאותו מפעל חיוני בשירות המדינה,
אם אומרים שפיקוח נמש דוחה שבת אז פיקוח נמש יכול לדחות שביחה
בארצות סקנדינביה יש מוסד קבוע שבראשו עומד שופט. אם הוועדה החליטה
שזה לא חיוני ממשיכים לשבות. אם זה חיוני הוועדה יש לה הסמכות לצוות
עליהם לחזור לעבודה. לא היה שם מקרה אחד שהפרו את הצו. אתם אומרים
יש ערך לביח המשפט, יש ערך כאשר יש ועדה קבועה. אני לא הייתי מציע
שהכנסת חוטיע גם כטוסק. המוכר צריך להיות מוכר ע"י שני הצדדים ואז אני
לא צריך לקבוע מה זה דבר חיוני.

י. גלעד:

אני רוצה לברך את הכנסת ליום הולדתה.
המוסדות של הסדרות פועלי המתכת מקיפים
כ-100,000 איש. הרוב השקט ישבו ודנו בנושא והחליטו לדחות את חוק בוררות
חובה. ולמה? - אנו חושבים שהתערבות החוק בנושא של יחסי עבודה ימנע
אפשרות של מו"מ ושכנוע הדדי. למשל, אחמול בדימונה בפועל סרטי בלמיט
תוך שכנוע הדדי הגענו לסיכום חיובי. מה זה חיובי? - כל מכונות צה"ל
עובדות על זה. אם זה היה כמי שמציעים פה זה היה מגיע לבוררות חובה.
היינו מגיעים למצב שכל ועדי העובדים שרוצים לשכנע היו מנסרלים אותם
מראש כך שהיינו מעמיסים עלינו עוד 100,000 איש של עובדי הייצור.

י. גלעד:

90% ממפעלי המתכת ואלקטרוניקה עובדים עם מערכת הבטחון. כאשר נביא את זה לבוררות חובה ננטרל את הענין של מ"מ. אנחנו חושבים שהחוק הזה יביא את ההיפך מהמטרה שלו. כאשר דנו בנושא הזה היינו ערים לבעיה שיש בשירות הציבורי. בקשנו מוועדי העובדים להיות יותר אחראים ולמצות את הכל כדי ללכת למצ"מ עד תומו.

לגבי המוסד לבוררות מוסכמת זה הרע במיעוטו. לאחר שחוק בוררות חובה יפעל אני משוכנע שהעבודה לא תהיה תקינה וסדירה. עצם העובדה שכפו עליהם זה באיזה מקום הצטברות של מרירות ובסופו של דבר זה יתן תוצאות.

י. בר-אבא:

בשטח המזון יש ב-20 ענפי משנה. אני מספל ב-10 מהם ושם אין כמעט שביחות. אם מישהו מאתנו חושב שהמנטליות של האנשים היא כזאת שהם לא יודעים באיזה מצב המדינה, שאינם יודעים מה קורה בשירותים ושהם לא רגילים לענין של מצבם? ובכל זאת הם אינם שובתים. למה? - אני רוצה לומר שלא במקרה חברי-הכנסת ניסים ונוף היו יותר עקביים והבינו שאי אפשר לומר רק שירותים כי כי זו רק חצי אמת אלא הם אמרו: הצעה אחת אומרת אפיית לחם ואספקתו והצעה של ח"כ נוף אומרת: מזון בסיסי. אני רוצה לשאול אותכם מה לא בסיסי במזון, לחם, חלב, בשר, תרופות, תחנות קמח, אפילו יין לקידוש. הם ידעו שאי אפשר לומר חיוני במקום זה ולא חיוני במקום אחר לכן אמרו פשוט "מזון" - זה מסוכן במובן של יחסי עבודה.

לדוגמה - יש סכסוך בתרמופיל זהו מפעל גדול של תרופות באשרוד. ח"כ מודעי היה שם מנהל המפעל. היו שם סכסוכים רציניים ובמצ"מ קבלו ממנו בסוף מחמאה כל הכבוד. זה התקבל על העובדים ועל המעסיקים והסכסוך נפתר.

בענף האפייה - לעיחים קרובות בתל-אביב במאפיות הגדולות כל שבועיים או כל 3 חודשים עושים שביחות וזה נגמר בשקט. האם זה הסתדר ע"י חוק או ע"י שופט? - אנו צריכים להוציא את הדבר הזה מראשו שע"י שופט זה היה מתחטל. היה מ"מ קשה וע"י סבלנות הענין בא על פתרונו.

למשל, באוסס, היו הרבה מאד סכסוכים. שופט אינו יכול להיות מומחה ביחסי אנוש ולמנטליות של העובדים. אני הקטן יודע את המטריה, אני מכיר את האנשים כי אני בא איתם במגע.

אומר ח"כ זיידל יש ארצות בהם החוק הזה הצליח. אני הייתי רוצה לדעת באיזה ארץ זה הצליח? - הענינים האלה אינם פשוטים. הייתי יכול להביא לכם הרבה דוגמאות אבל אני לא רוצה להרחיב יותר מדי. יש מפעלים רבים שבהם פתרנו את כל הבעיות הסבוכות. למה? - אין שם תעריף אחד ואחד לא קשור לשני.

יש 500,000 פועלי יצור בארץ - אתם יכולים להגיד כאן זה יהיה וכאן זה לא יהיה? - הם מבינים לפחות כמונו או לפחות כמו עובדי המדינה ובכל זאת הם יושבים ופותרים בעיות בשקט וזה לא מגיע לעתונות. היו לנו 4 כנסים של כל הארץ. ישבו המעסיקים וועד הארצי של ארגוני המאפיות ובכבוד ראש חסלנו את כל הבעיות. לוא היה בורר שהוא שופט והיה פוסק חזרו לעבודה הם היו חוזרים לעבודה אבל מה היה קורה?

י. בר-אבא:

החוק נותן אפשרות לעבוד מ-4.00 בבוקר עד 5.00. כתוב שם: אם העובד לא ירצה לעבוד בשעות אלו לא יראו בזה כהפרה להסכם העבודה. אז הם יגידו לפי החוק מותר לנו לא לעבוד בשעות אלו. מה היה קורה? - הרווחים של המעבידים מהלחמניות הם טובים וכך גם לאזרחים לא היו לחמניות. אנחנו שכנענו אותם בהבנה הדדית באותם ענפים ובאותם המקומות שיש סכסוכים על רקע של פטורים ומסכמים.

אני מבקש מכם, לפני שאתם מביעים דיעה, להתקשר עם התאחדות התעשיינים ולשאול אותם כמה היו ברורים בענפים שלנו וכמה פתרו את העניינים מתוך רצון טוב.

בענין של יחסי עבודה - בענין של סכסוכי עבודה זה לא ענין של פסקי-דין וזה לא ענין של שופט. אם לא יפתרו את זה מרצון טוב זה לא יבוא על פתרוננו. הפתרון הוא קשר הדוק עם העובדים ויחסים טובים איתם. לגבי בוררות מוסכמת וועדות פריטטיות - איפוא יש צורך לעשות את זה.

א. דנינו:

אני פועל יצור מהשורה ואני ער לבעיה. אני חושש מהחוק הזה שהוא יגביר את סכסוכי העבודה במפעלים. למשל, מפעל צנורות בצריפין הוא חיוני או לא? במלחמת קדש שכנענו רבנים שיחנו היתר לעבוד בשבת כדי לגמור את הקו בסיני. ב-6 הימים עשינו קו לאשקלון - זה גם כן היה חיוני. כמזכיר ועד במפעל אני יכול לומר שכל דבר שנגמר ביננו הוא נגמר בהידברות. כמה פועלי יצור שבתו במדינה הזאת? - האם לאנשים הדוממים האלה לא מגיע להם לדבר? - לא רק צריך שיהיה להם ביטוי בכל מקום אלא שיהיה להם פיצוי. אם לא יהיה להם פיצוי הולם לא יבואו אלינו. במפעלים שלנו יש שיתוף בהנהלה וברווחים. האם רוצים לשלול ממני מחר את הדבר הלגטימי שאני יכול להיאבק בו? - אם ידברו איתי אני לא צריך שביתות. אחרי שביתות מו"מ יש גם ועדות פריטטיות וגומרים דברים. טוב שבאתי לכאן כי אני מאמין שאצליח לשכנע אותכם. אני מקווה שעדיין אין סיכום סופי בוועדה. קודם כל שחברי-הכנסת ירדו לפועלים וידברו איתם. האם אתם חושבים שזה יצליח בארץ? - הדרך הטובה זו הידברות. חוק רק יגביר את סכסוכי העבודה.

י. דוד:

אני אופה מ-1949. אני עבדתי גם במשקים וגם בעיר. נשאלת השאלה דבר חיוני בזמן חיוני. האם יש דבר על פני האדמה שהוא איננו חיוני לאדם? שנית - עברו עלינו שלוש מלחמות ואני לקחתי את עצמי באפילה וכולם עבדו. מישהו בא ושאל אותנו האם באמת צריך את החוק הזה? - ב-1973 היתה שביתה בתל-אביב בגלל הפקוח כאשר נתנו לנו 32 אג' סובסידיה ולערבים. הגענו להסתדרות וביום אחד סדרנו את הכל. למה לא מדברים על אלה שאינם עושים שביתות? - לכל דבר יש שני צדדים. אני לילה לילה קם בשעה 1.00 והולך לעבודה. היתה בעיה לפני שלושה שבועות וגמרנו אותה בלי בעיות. מחפשים רק את הדברים הרעים. אני לא אסכים שהחוק יכריח אותי לעבוד. אני מציע שחברי-הכנסת יעבדו במקומו או האם השופט יודע מה אני עושה - האם הוא מוכן להיות במקומי לקום לילה לילה בשעה 1.00 לעבודה. לפי דעתי, החוק הזה רק יגביר את סכסוכי העבודה. למה אני קם בשעה 1.00 בלילה מפני שהחוק דוחף אותי לזה? - האדם לא הולך לעבודה מתוך חוק. שמעתי פה שמציעים לנסות את החוק. למה לא רואים איך הבעיות נפתרות מראש. למה לחפש דרך אחרת שלא רואים אותה בעיניים כאשר יש דבר יותר טוב שרואים בעיניים ולא לחכות לדבר שאינו ידוע. אני חושב שיחסי העבודה יתקלקלו. השופט לא יודע איך אני חי, מה אני מקבל ומה אני צריך לתת.

י. בן-הרוש:

פה כתוב: שירותים חיוניים. במפעלי אמקור יש 3-4 מפעלים שעובדים לצרכי מערכת הבטחון. מי יתקע לידינו שלא יגדירו אותם כשירותים חיוניים. הבוררות חובה הזאת היא לרעת הפועלים. יש לי הרושם שחברי הכנסת אינם מבינים את חומרת המצב ואינם יורדים לעומק הבעיה.

הזדעזעתי קצת כאשר שמעתי על מאסר לפועלים. אינני מבין, היה לי הרושם שחברי הכנסת גם מייצגים את הסקטור הפועלי.

החבר משל שאל שאלה - האם שאלתם את הפועלים? - אף אחד לא שאל את חוות דעתנו. אני יכול להגיד מי שמכם להחליט על גורלנו? - באמקור יש לנו הסכמי עבודה מצויינים. היו סכסוכים ושבתות לרוב אבל פתרנו את כל הבעיות האלה בעזרת הסכם קיבוצי ובעזרת ההסתדרות ולא היינו צריכים צווי ריתוק. לכן הבוררות חובה הזו היא לרעת הפועלים וזה מרוקן את תפקיד ועדי העובדים, וגם את תפקידה של ההסתדרות. לכן אנחנו מדגישים שחשוב מ"מ ושכנוע הדדי בלי צורך בהתערבות החוק.

ש. אליהו:

אני מייצג מפעל שיש בו 400 עובדים. כאשר שמעו שאני בא לישיבה 99% מכלל העובדים היו מזועזעים משמיעת המלה בוררות חובה. בוררות חובה, אפילו שלא תתקיים, זה יפגע מבחינה מורלית בציבור העובדים כי כל עובד יודע שהוא עובד תחת שוט אז אין ערך לא לארגון העובדים ולא להסתדרות.

מתוך נסיון, אנחנו פתרנו מאות בעיות ע"י ועדות פריטטיות, ע"י ארגון מקצועי וע"י מזכיר ההסתדרות המזון. אם היינו יודעים שעל כל דבר ודבר צריך ללכת לבוררות חובה, אני מבטיח לכם לא היה ועד עובדים באוסם ולא היו כאן עובדים והשוט היה נתון בידי המעביד.

ב-1968 שבתנו והתערב ספיר המנוח. בסופו

של דבר אף אחד לא פתר לנו את הבעיה אלא אנחנו בעצמנו פתרנו את הבעיה. בשנת 1970 הלכנו להגדלת פיצויי פיטורים והסתכסכנו אבל לא שבתנו. הדבר הוא לגטימי שציבור עובדים בא באיום בשבתה אבל לא הלך לשבתה. המפעל שלנו הוא מפעל חיוני. ב-1973 לא הסתכלנו על הסכמי עבודה ולא על תוספות שכר עבדנו 24 שעות ביממה. אבל אם היה בוררות חובה אני מבטיח להם שכל אחד היה הולך לפי החוק וזה היה מביא שואה על ציבור העובדים ועל משק המדינה. לכן יש לשקול את זה לפני שמעבירים את החוק. זה לא יתן שום אפשרות לא להסתדרות ולא לוועדי העובדים לטפל בבעיות הספציפיות אלא כל עובד ועובד יצטרך לעבוד תחת שוט. צריך לחשוב על זה פעמיים. יש ליישב סכסוכים בלי זה אחרת לא יהיה לנו שום מוסר ושום מורל בעבודה.

י. בר-אבא:

בסוף דצמבר התקיימה ישיבת מרכז ועדי העובדים של המזון והוחלט פה אחד להתנגד בתוקף לרעיון הזה כי רואים בזה סכנה.

צ. נתנזון:

לגבי המשלחת הנוספת שתהיה פה היא תכלול את המחלקה לאיגוד מקצועי. כמו-כן תופיע כאן ההסתדרות עובדי הפקידים ותביא הנמקה נגד החוק של בוררות חובה. תהיה לכם הזדמנות לקבל חומר של הוועדה המרכזת של הוועד הפועל של ההסתדרות.

מ. כהן:

אנחנו חיים בגן עדן של טפשים. מדינת ישראל יש לה ייחוד מסויים גם במצב

מיוחד. מי כמונו חי במצור? - אינני יודע אם יש מדינה אחרת בעולם שנמצאת במצב כזה? - לכן אנחנו חייבים לחשוב מה הולך ומה יהיה הלאה.

אני מצטער שמר משל נכנס לפרטים, איזה סעיף טוב ואיזה לא טוב. מה שצריך לדון הוא האם המצב מחייב חוק כזה או לא? - היתה אנרכיה שלמה בנושא העבודה. אמנם לא אצל פועלי הייצור. שמענו שזה נפתר ע"י מו"מ. תקרא לזה איך שחקרא מה זה בוררות חובה? - בוררות חובה זה מו"מ. שני הצדדים מדפיעים ובסופו של דבר מקבלים החלטה. אצלכם דוקא לפני בחירות יש התפרצות ומשלמים את זה. זה נקרא פשוט שוחד. כל 4 שנים זה חוזר חלילה.

כיצד אני רואה את בוררות חובה? - גם ליבי לא שלם. אינני רוצה לכפות על העובדים אבל מישהו צריך לעשות משהו. סחבת זה אחד הגורמים הרציניים ביותר וזה בעוכרינו. אני יודע שבמפעלים פרטיים שם אין סחבת וזה נגמר. למשל, ממגורות דגון שם אין סחבת. אם מצליחים לפתור בעיות במו"מ, בכלל לא צריך להביא את זה בפני בוררות חובה. אלא מתי צריך? - כאשר זה מגיע למבוי סתום ומכאן והלאה מה עושים כדי למנוע שביתה. אני הייתי טוען שההסתדרות היתה חייבת להביא את הענין לבורר. שתוך 10 ימים להביא את זה בפני שופט ויציגו שם את הטענות. לדעת הקהל יש היום אפקט רציני במדינה במידה והפועלים לא צודקים. זה לא יהיה לרוחם של הפועלים. אני נגד מאסרים אלא הסנקציה צריכה להיות שהציבור ידע שהפועלים אינם צודקים ואז אולי העובדים יראו אולי שגינו. דעת הקהל תלחץ עליהם. כיצד? - כאשר היתה שביתה של הרופאים דרשו מההורים לבוא ולטפל בילדיהם. לוא השופט היה אומר שהעובדים לא צדקו אני הייתי עוזר באותו בית-חולים כדי לטפל. כלומר, כאשר יש שופט, לכל הדיעות שהוא אינו משוחד, חזקה עליו שהוא ידע בדיוק ויחקור. אותו בורר שירצה לבדוק את ענין האפיייה הוא יכנס לפני ולפנים של הבעיות. על כל פנים שופטים של בית המשפט העליון יכולים לשבת בענינים כאלה. הפועלים ירצו לשבות ישבתו אבל דעת הקהל תהיה נגדם. זה למעשה שלב שני של מו"מ. אני נגד סנקציות, הסנקציה היחידה תהיה דעת הקהל ואז אני משוכנע שאותו ועד עובדים יחשוב פעמיים לפני שהוא מכריז על שביתה.

בואו וננסה את זה לתקופה של שנה ושתוך 10 ימים צריך לגמור את כל ההליכים שאתם פסק-דין. אם ניווכח שהחוק איננו טוב הוא יבוטל מאליו. קצת בגרות וקצת מחשבה.

ד. לוי:

אני רוצה לומר שכל הצעת חוק שמובאת לוועדה היא נתונה לתיקונים ולשינויים. אינני בדיעה שהצעת החוק תכלול את כל הפרטים שנמצאים בה. הצעת חוק אידיאלית שאני רואה אותה כחיונית במצב היום היא הצעה חדשה שתכלול את השירותים החיוניים ביותר שעליהם ערבה המדינה ואחראית ושיתוקם פוגע במדינה. אני יכול לציין כמו נמלים, שדות תעופה, בריאות, חשמל, מים ותחבורה ציבורית. נראה את המצב הקיים מהו והיכן השוקת השבורה גרוב הסקטורים שציינתי מהסוג הזה. נראה את המצב לאשורו. האפקט הפסיכולוגי קיים דוקא בקרב עובדי הייצור הוא שכל מי שחזק יותר משיג יותר - לדעת כולנו זו המציאות. לא פעם-הופיע בפני הוועדה השר הממונה על סקטורים אלה וזועק חמס. אם נכנע לקבוצות האלה לא ישאר מה לתת לעובדי הייצור. באשר מדובר על הלשכה מבחינה חברתית יש פה עוול חברתי משום שפועלי הייצור אינם יכולים לשבות ולא רוצים לשבות.

ד. לוי:

כאשר השר הממונה זועק חמס כאשר פורצת שביחה באחד מהסקטורים האלה ואומר את הדברים האלה צריך שיימצא פתרון לבעיה כאובה זו. הפתרון שנראה לנו לגבי אותם סקטורים הוא בוררות חובה. יכול להיות שבתקופה שקטה יותר אולי בכלל כל החוק הזה היה מיותר אבל במצבנו הנוכחי באים ואומרים לנו כל מה שעשינו עד כה לגבי הסקטורים האלה לא הועיל, כל דאליס גבר. כאשר יש שביחה אין לך שליטה על הקבוצות והשורה מתרחבת. ומי שמסלם את זה כולנו, ובמיוחד עובדי היצור שאינם רוצים לשבות אבל באיזה שהוא מקום חשים שהוזק זוכה.

כאשר אתה מדבר על שופט בענינים אלה זה מרתיע כל עובד. למעשה ההצעה מוסכמת על הממשלה ועל ההסתדרות לגבי המוסד לבוררות בסקטורים האלה, שיעמוד שופט. בעוד שההצעה שלנו נותנת אפשרות לאותו ועד עובדים שאינו שומע להסתדרות, כאשר הוא מכריז על שביחה, למעשה הוא מכריז על שביחה פראית ולהסתדרות במצב שנוצר אין שליטה במצב כזה. לפי ההצעה שלכם רשאי ועד העובדים ללכת למוסד לבוררות אבל אינו חייב. ההצעה שאתם מציעים מונעת ישוב הסכסוך כי הצד במוסד שלכם הוא ההסתדרות. כתוב: רק באישור ההסתדרות או מי שיוסמך על-ידה. מה משל אומר אם ועד העובדים לא ירצה להופיע בפני המוסד הזה אז ההסתדרות איננה אחראית.

אני רוצה שהמוסד לבוררות שאתם הסכמתם עליו, למעשה, בידו הסמכות לפסוק גם אם זה לא לרוחם של העובדים ולפנות לבית המשפט להוציא צווים. כי סעיף 58 של חוק הבוררות חל על זה. אינני חושב שהצעת חוק בוררות חובה היא לרעת העובדים, להיפך, היא גם תטיב עם מצב המשק שלנו. כדאי לנסות זאת לתקופה של שנה.

י. ז. אמיר:

אני רוצה לברך את המשלחת ושאר האורחים. האמת היא שהחוק נולד בטעות. מי שמתיימר להציג פה תמונה ורודה שהחוק הזה בא לפתור מכאובי יחסי עבודה במשק שלם זמניים רק על השירותים החיוניים ולא על פועלי הייצור או שהוא טועה או שהוא לא יודע מה הוא אומר. לחוק הזה יש השלכה ישירה וחוליה אחת קשורה לשניה. אם מבקשים מפעל חיוני אז כל המפעלים ולכן גם רמת אחת בתפקודה של החברה. מי שהציע להביא הצעת חוק זו ביוזמתו היא תיפול בכנסת טעה ולצערי החקבלה בקריאה טרומית. עכשיו היא נמצאת בהריון ללא תכנון.

צריך להבין דבר אחד בין בוררות חובה לבין בוררות מוסכמת יש הבדל. בבוררות מוסכמת אין עגון בחוק ובבוררות חובה יש עגון בחוק. זהו חוק כדוגמת חוק כנוביץ הציבור לא ישא אותו. החוק הזה הוא שידחוף לסכסוכים נוספים במשק. אני לא הייתי רוצה להגיע למצב של עימות בין וועדי העובדים. החוק הזה בא להחליף את הארגון הארצי הקוברני של העובדים, קרי הסתדרות. להחליש את הארגונים המקצועיים החופשיים ובא להמית שואה על וועדי העובדים במקום. אני רוצה לשאול שאלה מי יפסוק כאשר תהיה שביחה אצל השופטים? - לא הייתי רוצה ששופט בישראל יעמוד בפני דילמה לקבוע תנאים של עובדים. מי שמדבר על המדינה כמדינה במצור, אני רוצה לומר לעצמנו שאנחנו חייבים לנהל חיים תקינים עם כל המורכבות שלהם. במקום לחוקק חוקים שבאים להטיל מעמסה על הציבור יש לתת דמוקרטיה תעשייתית, לשתף את העובדים ברווחים ולהביא ליתר הידברות.

י. דרניצקי (יודין):
 לאחר הופעה משכנעת של מזכ"ל ההסתדרות ולאחר שמיעת דברים מעניינים מפי נציגי המפעלים בהסתדרות אני רוצה להעיר מספר הערות שיש להם שייכות לויכוח שמתנהל פה. החוק התקבל בגלל רוב מקרי בכנסת. מי שמנסה לבסס את החוק בגלל המצב בו נמצאת המדינה ולהסתמך על המצב האקטואלי ביחסי העבודה בשנה זו בונה על הזכרון הקצר של אנשים שמקשיבים לו. אני את תורת בוררות החובה שמעתי ממנהיגי המפלגה של ח"כ ד. לוי ומ. דרובלס כאשר הייתי נער בן 14. זה ויכוח רעיוני ידוע שחוצץ בין שני מחנות בציונות. כאשר עדיין לא חלמנו על עצמאות מפלגת חרות דרשה בוררות חובה. זה היה הסעיף העיקרי במצע הבחירות שלהם. אני מבקש אותך שתראה את הנימוק האקטואלי שעליו אתם מנגנים בקשר לכל המערכת הפוליטית והאידיאולוגית שנמשכת במשך כמה דורות. ההצעה של בוררות חובה לא נולדה עכשיו מכיון ששבתו במפעל פלוני אלא שנים לפני שנולדו שירותים כאלה אתם דרשתם בוררות חובה. אל תבססו את זה כנימוקים אקטואליים.

יש נקודה אחרת - אי אפשר לנתק את גל השביתות, אפילו אתה לא מצדיק אותו, אתה חייב להבין מניין הוא בא. תראו לי מדינה שיש בה אינפלציה של 40-36% לשנה. אינפלציה שפוגעת באותם עובדים שקשורים בהסכמים הכי קשוחים וזה תקשיר שנותן העבודה זה ממשלה. קמה וועדת ברקאי וקבעה שאפילו את התוספות הייחודיות יש לבטל. איך אפשר לחיות כך מבלי שקיטור מצטבר בלחץ גבוה לא יתפרץ.

אני חושב שצודקים החברים שרואים בהצעת חוקים אלה כהתחלה ופריצת דרך עקרונית. זה תקיעת יתד ראש בשינוי כל מערכת יחסי העבודה. יתר הדברים יבואו. רק חבר-כנסת אחד הביא הצעה למאסר. אני מוצא עוד הצעה של חבר כנסת שממנה משתמע מאסר. מי שמסית, ייאשם בעוון ויהיה צפוי למאסר של שנתיים ימים. אין חוק בלי עונש.

אני שמח שתהיה לנו הסדמנות להמשיך בשיחה ושם ניכנס לבעיות קונקרטיות ולהציע הצעות כדי למנוע תופעות שליליות במערכת הזאת.

ל. דיציאן:
 הבוחר בישראל שם אותנו והטיל עלינו את התפקיד. ואם אנחנו רואים ענין וחושבים שהוא טעון חיקון אז מחובתנו הציבורית להביא את זה לדיון ולברור במוסד המתאים לכך, דהיינו, הכנסת.

אני רוצה לתת מחמאה לנציגים שהופיעו היום לפנינו. בוועדה זו אני הייתי אחד מאלה שלא פעם הדגיש שזה דבר מאד אופייני שיחסי העבודה בענפי הייצור הם כמעט תקינים. אני אמרתי בדברי הפתיחה שלי שאני לא עומד על כל הרשימה. בהסכמה הדדית ובעיון יכולים להגיע לצמצום.

בניגוד לחברים אחרים שהציעו הצעות חוק - ואני אמרתי זאת לחה"כ ניסים - אני לא רוצה ששר העבודה, או ועדת העבודה או שר המשפטים יקבעו מה זה חיוני. אני רוצה שהחוק יקבע מה זה חיוני. בודאי לא מדובר על רוב המכריע של פועלי הייצור. השאלה היא סכסוכי עבודה שהתרבו בזמן האחרון זה פועל יוצא מהמצב שאי אפשר לסבול אותו יותר. אנחנו חיים בתקופה של אינפלציה של 40% וגם בסוף השנה הבאה נגיע ל-40%. אם כך צריך לחפש פתרון שלא יביא למצב שהגופים האלה שאני מעריך אותם יצטרכו לאחוז באמצעים כפי שאחזו שלא בצדק חוגים רחבים בסקטורים האחרים.

מ. דרובלס:

אני רוצה להשמיע מספר דברים:-
 (א) אני מציע לנציגי המפעלים, תשובו למפעלים ותודיעו שאין אף חבר כנסת אחד שהוא נגד הפועלים והם רוצים רק את טובת הפועלים. להסתדרות יש השקפה מסויימת שעד שמפעל לא מכריז על שביחה לא יושבים איתו ולא מדברים איתו. רק כאשר הוא מכריז על שביחה נותנים לו ואומרים הפועלים צדקו. אם הם צדקו למה לא נחתם להם לפני זה? מנסים להטעות את הפועלים.

ידידי היקרים, מה שאנחנו מציעים הוא בואו ננסה נסיון אחר. המדינה חיה בתקופת חרום, הפועלים הם פטריוטים לא פחות מכל אחד אחר והמדינה יקרה להם. הם חושבים פעמיים לפני שהם שובתים.

לפי ההצעה של חה"כ נסים ישנם 9 סעיפים אני מציע שנעשה 3 סעיפים וננסה את זה לתקופה של שנה אחת. אם זה הרבה ננסה את זה רק 6 חודשים ונראה אגך הדבר הזה מתקבל. כולנו עם אחד וכולנו רוצים את טובת המדינה. אני מקווה שהחוק הזה יתקבל, הוא בסך הכל בא להחליף את צווי הריתוק. כולנו מעדיפים בוררות חובה על נושאים מסויימים במקום להוציא צווי ריתוק. אני משוכנע שאותו שר שנאלץ להוציא את הצווים איננו רוצה בכך אבל אין לו כלי אחר. אם ספרו לכם במפעל איזה מין שד זה - אין זה נכון. זו הצעה מתונה ביותר שהיא לטובת המדינה ולטובת הפועל.

י. משל:

דובר פה על תרבות הויכוח. לא באנו להשמיע אף מלה רעה על חברי-הכנסת ואתם ניסיחם לחת לנציגי וועדי העובדים חינוך לא טוב נגד נציגי ההסתדרות.

מ. דרובלס:

אינני מוכן לקבל ממך ציונים על חינוך.

י. משל:

מותר לי להגיד מה שאני חושב - אני אורח פה. אני מדבר על הצעת חוק שהוגשה ואינני יכול לומר עליה סוף מעשה במחשבה תחילה. אני אראה הישג גדול אם חברי-הכנסת יבטלו את זה. כתוב בהצעת חוק של חה"כ נסים על צרכי בטחון ועל מוצרי מזון, עונשין: דינו קנס של 10,000 ל"י. בכדי להטיל קנס על קבוצת עובדים חייבים קודם להזהיר אותם. אתה רוצה שאני אחנך את ציבור הפועלים שהצעת החוק שמוגשת היא איננה רצינית? - חה"כ לוי אומר על חשמל ומים. יבואו פה הועד הארצי של מקורות ושל חברת החשמל ותאמר להם את זה. חסביר להם למה חטילו עליהם חוק בוררות חובה כאשר יש להם הסכס. אין אפשר להציע חוק כזה מבלי לשאול את העובדים?

מ. כהן:

אפשר לתקן את הדברים.

י. משל:

אני יושב פה כדי לשכנע אותכם לבטל אותו. בכדי להטיל עליהם את החוק הזה יכולת לשבת איתם קודם. אני שמח שהמשלחת הזאת הצליחה בכל הנוגע בנושא של מזון. עובדה המציע חזר בו והיכן שעומדים בעלי תשובה צדיקים גמורים לא יכולים לעמוד. כתוב: כל מפעל שעוסק במישרין. אצל חה"כ עקיבא נוף כתוב מזון בסיסי. אם אוכל למסור לחברים שמבטלים את ההצעה של חה"כ נוף אני אשמח. אנחנו רוצים לשכנע אותכם שתחזרו בכס. שהעובדים האלה יצאו בהתרשמות שיש התחשבות במה שאמרו פה ושאתם רוצים להוריד חלק.

הצעתי בשם משלחת ההסתדרות לבקש מוועדת
העבודה להסיר את ההצעה הזאת מסדר

י. משל:

היום.

היו"ר ש. ארבל:
הצעות החוק עברו לוועדה שלנו והמשותף
בהן הוא חוק בוררות חובה אבל יש בכל
אחת שונני. אינני מבינה מדוע אתם צריכים לקבל את זה בצורה קשה כאשר
רוצים לשכנע אותנו שמה שכתוב פה הוא לא טוב. באים להתווכח עם אותם
דברים שכתובים בחוק. אם החברים שהופיעו בפנינו הצליחו לשכנע אותנו
שיש להוציא מהצעות החוק מספר סעיפים - יש לזה חשיבות. הוסבר לנו פה
שלגבי ענפים שונים יש הידברות ומיצוי כל הויכוח ע"י הסכם הדדי. יש
בעיה אחת וזה ענין של עובדי המדינה בשירות החיוני - גם הם לא התעלמו
מזה. יש לפעמים מצב שלא ניתן לשכנע את אותו ועד עובדים, וזו השאלה
שמטרידה את כולנו. היינו חייבים לשאלה הזאת למצוא את הדרך. יש מי
סבור שבוררות חובה פותרת את הבעיה - אני חושבת שלא. אבל זה לא פוטר
את ההסתדרות - ואני יודעת שהיא יושבת על המדוכה כיצד לשכנע וכיצד להטיל
את מרותה על חבריה ועושה את מיטב המאמצים.

אני שמחה שח"כ אבטבי מוריד את ענין
המסר. לידיעת מזכ"ל ההסתדרות, בוועדה הזאת קיימנו מספר רב של ישיבות
על ענין ההדרדרות ביחסי העבודה ושבתות בשירותים החיוניים. הכנו
סיכומים שלנו: (1) מבנה של הסתדרות עובדי המדינה - זה אחד הדברים
העיקריים שמביא לסכסוכים ושניתן למנוע אותם. שמחנו לשמוע שנבחרה וועדה
שיושבת על המדוכה לבדוק אם כל המבנה הזה.

(2) לגבי המסגרת שמציעה ההסתדרות לגבי
סכסוכי עבודה ובוררות מוסכמת - שמענו על ההצעה הזאת מפי מר אברהמוביץ
אבל עדיין לא ידוע לנו אם ההצעה מתגבשת סופית. אנחנו מבקשים ממך להעביר
לנו את ההצעה כדי שנוכל ללמוד אותה. אולי יהיה בכוחה לשמש כתחליף
ולפתרון הבעיות האלה.

אני רוצה לציין בהערכה את ההופעה
של החברים במקומות העבודה ומתוך אותה השפה שהיא כל כך ברורה ומובנת
אמרו את הדברים שהם חשים ומשכנעים בהחלט. הייתי רוצה שיפלו על אזנים
קשובות בוועדה הזאת ושיתחשבו בזה. אני מקווה שנגיע לסיכום שאולי לא
העת להציע הצעות מהסוג הזה. אני מודה לכם בעד ההופעה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.45